ARTICOLE ISTORICE

DIN ISTORICUL REALIZĂRILOR ŞTIINŢIFICE A USMF „NICOLAE TESTEMIŢANU” (1945-2010)

Gheorghe BACIU – dr. hab. şt. med., prof. univ.

IP USMF „Nicolae Testemiţanu“ din Republica Moldova

tel.: +373 69237504, baciucml@gmail.com

Rezumat

Articolul reflectă într-o formă succintă realizările ştiinţifice ale USMF „Nicolae Testemiţanu”, de la fondarea acestuia până anul 2010. În cadrul instituţiei unicale de învăţământ medical superior doar în perioada 1960-1994 au fost susţinute 653 teze de doctor şi 145 – de doctor habilitat în medicină. Este prezentată şi analiza statistică a publicaţiilor ştiinţifice: articolelor, monografiilor, brevetelor de invenţie, medaliilor la expoziţii.

Cuvinte-cheie: USMF „Nicolae Testemiţanu”, realizări ştiinţifice.

Summary. History of SUMPh *Nicolae Testemiţanu* Scientific Achievements (1945-2010).

The article reflects briefly scientific achievements of SUMPh *Nicolae Testemitanu*, from its foundation up to 2010. Within this institution of higher medical education in the period 1960-1994 had been written 653 PhD theses and 145 Doctor Habilitatus theses in medicine. The statistical analysis of scientific publications: articles, monographs, patents, medals at exhibitions is also presented.

Key-words: SUMPh „Nicolae Testemiţanu”, scientific achievements.

Резюме. Из истории научных достижений ГМФУ им. Николае Тестемицану (1945-2010).

В статье кратко изложены научные достижения ГМФУ им. Николае Тестемицану в период от его основания до 2010 года. Сотрудниками этого уникального медицинского высшего учебного заведения только в период 1960–1994 годов было защищено 653 диссертаций кандидата и 145 – доктора медицинских наук. Также представлен статистический анализ научных публикаций: статей, монографий, патентов и медалей, полученных на выставках.

Ключевые слова: ГМФУ им. Николае Тестемицану, научные достижения.

În perioada imediat următoare fondării Institutului de Stat de Medicină din Chişinău, au fost stabilite principalele direcţii de cercetare care se racordau la necesităţile sănătăţii publice. Primele teme aprobate în cadrul Consiliului ştiinţific, condus de directorul, Ipatie Sorocean, au fost: lichidarea consecinţelor medico-sanitare ale războiului; reabilitarea funcţională a traumelor; lupta cu bolile infecţioase (malaria, tuberculoza, sifilisul ş.a.); avitaminozele şi alte probleme regionale ale sănătăţii publice.

La începutul lunii martie 1946, a fost convocată prima sesiune ştiinţifică a corpului profesoral-didactic cu implicarea activă a studenţilor.

Din anul 1950, lectorii prezentau rezultatele cercetărilor ştiinţifice în cadrul sesiunilor anuale ale corpului didactic şi ale studenţilor din ISMC, unde tinerii aveau posibilitatea să-şi dezvolte competenţa de comunicare. Astfel, până în anul 1959, 73 de lectori au susţinut tezele de doctor în ştiinţe medicale, iar din prima promoţie de absolvenţi ai ISMC s-au remarcat: Vasile Anestiadi, Stepan Luţenko, Galina Malâşeva, Constantin Ţâbârnă, Pavel Bâtcă ş.a.

Interesul pentru activitatea de cercetare a viitorilor medici a sporit treptat. A fost organizată Societatea Ştiinţifică a Studenţilor (SŞS), unde au participat cu rapoarte unii studenţi ai anului V: Ion Vovc, Constantin Ţâbârnă, Alexandru Deordiţa, Eugen Semeniuc, Ivan Kuţarov ş.a. Mulţi dintre tinerii înmatriculaţi la ISMC în anii postbelici (1945-1947) au devenit, ulterior, renumiţi savanţi, medici militari şi practicieni, conducători ai instituţiilor medico-sanitare din RSSM. Primii dintre absolvenţii ISMC, care au susţinut tezele de doctorat au fost: Vasile Anestiadi, Galina Malîşeva, Constantin Ţâbârnă, Pavel Bâtcă, Roman Coşciug, Gheorghe Paladi, Victor Jiţa, ş.a.

Pe parcursul anilor 1961-1975, a luat amploare procesul de pregătire a cadrelor ştiinţifice prin doctorat şi postdoctorat. Doar pe parcursul unui deceniu (1966-1975), au susţinut teza de doctorat 305 persoane, dintre care 281 au obţinut gradul ştiinţific de doctor şi 24 – gradul ştiinţific de doctor habilitat în ştiinţe medicale. Această reuşită, în mare măsură, se datorează lui Nicolae Testemiţanu, care, în calitate de rector, iar mai târziu şi de ministru, a motivat un nu-

măr mare de tineri pentru a face aspirantura și doctorantura în diferite centre științifice din URSS.

După proclamarea independenței Republicii Moldova, oportunitatea colaborărilor științifice cu specialiști din alte țări s-a extins, fiind posibilă și vizitarea instituțiilor medicale autohtone de către savanți străini. Astfel, într-o perioadă de numai patru ani (1991-1994), angajații USMF „Nicolae Testemițanu" au organizat 44 de congrese, conferințe și simpozioane internaționale și republicane, consolidând relațiile savanților medici autohtoni cu specialiști din Austria, România, Bulgaria, SUA, Olanda, Germania, Turcia, etc.

Relevantă este perioada anilor 1980-1994, când în practica medicală au fost implementate peste 900 de noi metode moderne de diagnosticare, tratament și profilaxie; a crescut numărul brevetelor de invenție. Au fost publicate 260 de monografii, manuale și cursuri didactice, 1350 de articole fundamentale și peste 290 de elaborări metodice.

Numărul total de teze realizate de către corpul profesoral didactic la catedrele Institutului de Stat de Medicină din Chișinău în anii 1960-1994, constituie:

Nr. d/o	Anii	Doctor în medicină	Doctor habilitat în medicină
1.	1960-1964	44	12
2.	1965-1969	150	12
3.	1970-1974	177	18
4.	1975-1979	39	4
5.	1980-1984	65	23
6.	1985-1989	68	25
7.	1990-1994	110	51
Total:		**653**	**145**

Epoca rectorului Testemițanu a fost percepută de către studenți și corpul profesoral-didactic drept o etapă de reper, de speranțe și aspirații naționale. Dumnealui a manifestat empatie atât în relația cu colegii, cât și în cea cu studenții, conștient fiind de faptul că o condiție a managementului de calitate este efortul de echipă. În calitate de conducător, a optat pentru o nouă abordare în activitatea instituției, cu accent pe promovarea concepției naționale, detașându-se, astfel, de predecesorii săi.

Nicolae Testemițanu a fost un manager remarcabil, demonstrând abilități de organizator, apt să soluționeze eficient și original cele mai neordinare pro-

La defilarea de 7 noiembrie 1962. De la stânga: Tudor Chiticari, Petru Areșev, Victor Marin, Alexandra Vizitiu, Nicolae Testemițanu, Ion Podubnâi, Sofronie Smolievskii

Șef Catedra de anatomie patologică, Vasile Anestiadi, cu studenții grupei nr. 5, anul III, după susținerea examenului (1960).
Primul rând, de la stânga: studenții Gheorghe Manea, Valeriu Covaliu, urmați de conferențiarii Anatol Crâlov, Vasile Anestiadi, Valentin Golovin, apoi de studenții Gheorghe Baciu și Vasile Niguleanu.
În al doilea rând: Alexei Juc, Petru Galețchi, Petru Lazur, Mihai Casian, Constantin Palihovici, Vladimir Balan, Ieremia Zota, Alexandru Zbanț, Vladimir Nikitin

bleme sociale și educaționale. Principiile de dirijare a tuturor formelor de activitate promovate de ilustrul medic se apropie de viziunea social-democrată a primului director al ISMC, Ipatie Sorocean. Pentru prima dată a fost propusă amplasarea rațională a rețelei de instituții medicale destinate populației rurale în perspectivă până în anul 2000.

Vasile Anestiadi, în calitate de rector, a continuat și a valorificat unele din proiectele inițiate de către predecesorul său. Treptat, a devenit cel mai longeviv și controversat rector al ISMC (1963-1986), totodată demonstrând o responsabilitate sporită față de **spiritul educațional** și viața socială a studenților.

Procesul de democratizare a societății basarabene după anul 1991 s-a repercutat pozitiv asupra tuturor formelor de activitate, inclusiv și a celei de cercetare. Astfel, în anul 1995, pe lângă Centrul științific al universității, se creează Consiliul de experți responsabil de analiza tematicii cercetărilor științifice, inclusiv a proiectelor de cercetare cu finanțare prioritară și Consiliul Tinerilor Savanți, având misiunea de a intensifica activitatea tinerilor cercetători.

În anul 2002, pe teritoriul comunei Bardar, raionul Ialoveni, a fost fondat **Centrul Științific de Cultivare a Plantelor Medicinale**, devenit baza didactico-științifică pentru dezvoltarea abilităților practice și de cercetare ale studenților, rezidenților și ale corpului didactic al facultății. Începând cu anul 2006, personalul Facultății de Farmacie participă în activitatea **Centrului Științific în domeniul Medicamentului** pe lângă USMF „Nicolae Testemițanu”.

La finele primului deceniu al secolului XXI-lea, USMF „Nicolae Testemițanu” a devenit un valoros centru științific și educațional, cu bogate tradiții de organizare a procesului de cercetare, care se desfășoară în cadrul catedrelor, departamentelor și laboratoarelor științifice. Cadrele științifico-didactice se formează prin masterat, rezidențiat, secundariat clinic, doctorat și postdoctorat. Activitatea de cercetare reprezintă o prioritate pentru rectorul și prorectorul responsabil activitatea științifică, aflați în exercițiu.

	1946-1955	1956-1965	1966-1975	1976-1985	1986-2000	Total	
						Nr.	%
Articole							
Până la 100	15	14	6	22	12	69	23,0
101-200	14	33	23	35	10	115	38,0
201-300	6	15	27	12	3	63	20,3
301-400	5	8	9	5	1	28	9,4
401-500	2	2	9	2	-	13	4,3
Peste 500	2	2	9	2	-	15	5,0
Total	**43**	**78**	**77**	**79**	**26**	**303**	**100**
Monografii							
Până la 5	16	34	28	31	13	122	
6-10	2	28	18	9	-	57	
Peste 11	7	6	8	4	-	25	
Total	**25**	**78**	**54**	**44**	**13**	**204**	**67,3**
Brevete							
1-5	4	11	11	19	6	51	
6-20	3	10	15	13	2	43	
21-30	-	1	4	6	1	11	
31-60	-	2	1	-	-	3	
Peste 61	-	1	3	2	-	6	
Total	**7**	**25**	**34**	**40**	**8**	**114**	**37,6**
Medalii							
Până la 10	-	9	31	10	1	51	
11-20	-	-	10	2	1	12	
21-50	-	1	5	1	-	7	
51-80	-	1	2	-	-	3	
Peste 81	-	-	3	-	-	3	
Total	**-**	**11**	**51**	**13**	**2**	**77**	**25,6**

Bibliografie

1. Baciu Gh. Profesorii universitari, absolvenți ai USMF ,,Nicolae Testemițanu", Chișinău, 2012, 295 p.

2. Baciu Gh. (coordonator), Ababii I., Cernețchi O. ș.a. USMF ,,Nicolae Testemițanu" La 70 de ani. Chișinău, 2015, 228 p.

3. Baciu Gh. Istoricul medicinei și învățământului medical pe plaiul basarabean. Chișinău, 2016, 262 p.